

Sdílené psaní odborných textů v digitálním prostředí

Úvod

Psaní odborného textu bylo dlouho vnímáno jako samostatná práce jednoho autora. Dnešní studenti a výzkumníci však stále častěji píšou ve skupinách, sdílejí rozpracované kapitoly s vedoucím práce a průběžně zapracovávají jeho připomínky. Klasická doporučení pro psaní závěrečných prací (Eco, 1997) přitom s takovou spoluprací počítají jen okrajově.

Cílem této práce je popsat, jaké nástroje studenti při společném psaní používají a jak ovlivňují kvalitu výsledného textu. První kapitola shrnuje teoretická východiska, druhá popisuje postup výzkumu, třetí představuje jeho výsledky a čtvrtá je zasazuje do širších souvislostí. Hlavní zjištění shrnuje Tabulka 1.

Teoretická východiska

1. Odborný text jako proces

Odborný text nevzniká jedním zápisem, ale opakovaným plánováním, psaním a přepisováním. Šanderová (2005) zdůrazňuje, že autor musí od počátku myslet na čtenáře a na logiku argumentace. Při společném psaní se tento proces rozkládá mezi více lidí a vyžaduje jasnou dohodu o struktuře textu.

„Dobrý odborný text odpovídá na jednu otázku, kterou si čtenář položí na začátku, a na konci mu nenechává pochybnost o odpovědi.“

2. Nástroje pro spolupráci

Nástroje, které autoři při společném psaní používají, lze rozdělit do tří skupin:

- **sdílené online editory**, ve kterých více autorů pracuje na jednom dokumentu současně,
- **textové procesory** doplněné o výměnu souborů e-mailem nebo přes sdílené úložiště,
- **systemy pro správu verzí**, které zaznamenávají každou změnu a umožňují ji vrátit.

Jednotlivé skupiny se liší hlavně tím, kdy a jak se změny více autorů spojují do jednoho textu.

Správa citací

Samostatnou oblastí je správa citací. Jednotný seznam zdrojů sdílený celým týmem odstraňuje nejčastější chyby, jako jsou duplicitní záznamy nebo nejednotný citační styl, na které upozorňují i příručky odborného psaní (Šanderová, 2005).

Metodika

Výzkum kombinoval dotazníkové šetření s polostrukturovanými rozhovory. Při návrhu rozhovorů a jejich analýze jsme vycházeli z principů kvalitativního výzkumu (Hendl, 2005). Postup měl čtyři kroky:

1. sestavení a pilotní ověření dotazníku,
2. sběr odpovědí od 120 studentů magisterského studia,
3. rozhovory s dvanácti vybranými respondenty,
4. vyhodnocení a porovnání obou zdrojů dat.

Průměrný počet spoluautorů jedné práce jsme počítali jako aritmetický průměr (Rovnice 1):

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i \quad (1)$$

kde n je počet prací a x počet spoluautorů jednotlivé práce. Relativní četnosti odpovědí jsme počítali krátkým skriptem:

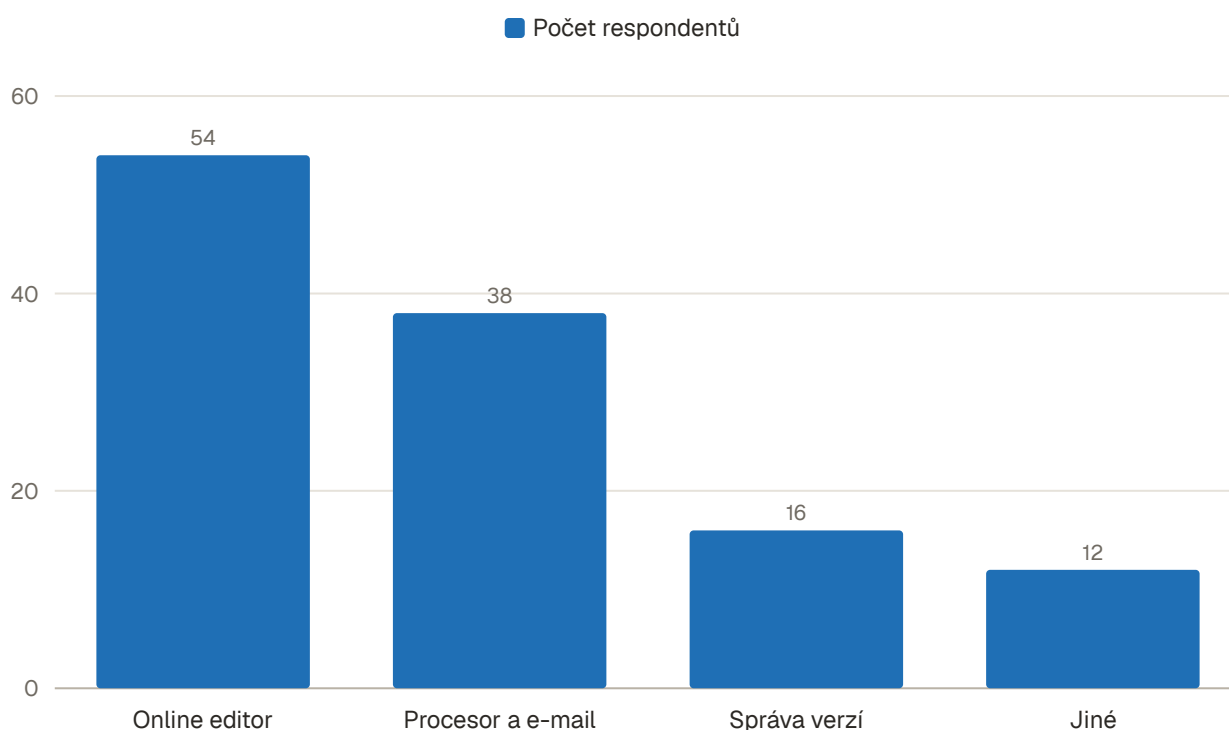
```
odpovedi = {"online editor": 54, "procesor a e-mail": 38,  
            "správa verzí": 16, "jiné": 12}  
celkem = sum(odpovedi.values())  
for nastroj, pocet in odpovedi.items():  
    print(f"{nastroj}: {pocet / celkem:.1%}")
```

Výsledky

Přehled používaných nástrojů uvádí Tabulka 1 a graf (Obrázek 1). Téměř polovina respondentů používá sdílený online editor, necelá třetina stále kombinuje textový procesor s e-mailem.

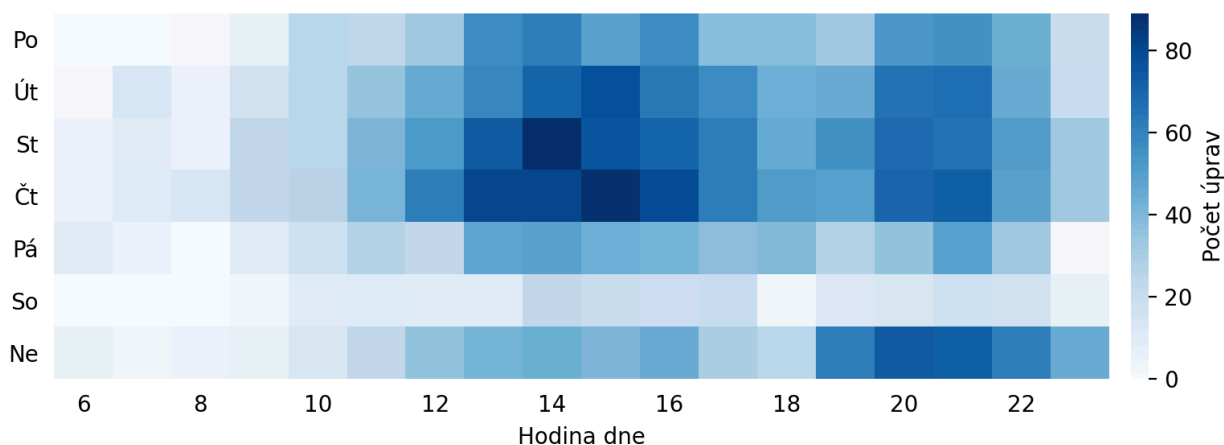
Nástroj	Počet respondentů	Podíl (%)
Sdílený online editor	54	45,0
Textový procesor a e-mail	38	31,7
Systém pro správu verzí	16	13,3
Jiné	12	10,0
Celkem	120	100,0

Tabulka 1: Nástroje používané při společném psaní (n = 120)

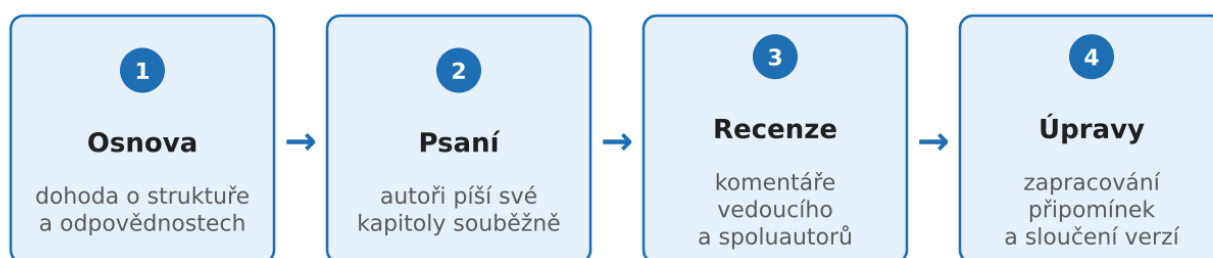
Obrázek 1: Počet respondentů podle používaného nástroje

Záznamy úprav ze sdílených dokumentů ukazují, kdy studenti na textu skutečně pracují (Obrázek 2). Většina úprav připadá na odpoledne pracovních dnů, výrazná je ale i nedělní večerní práce před konzultacemi.

Obrázek 2: Počet úprav podle dne v týdnu a hodiny (sdílené dokumenty, říjen 2025)

Z rozhovorů vyplynulo, že nejvíce času týmy ztrácejí slučováním verzí a sjednocováním formátování. Typický průběh společné práce, jak jej respondenti popisovali, zachycuje Obrázek 3.

kroky 2 až 4 se opakují, dokud recenze přináší podstatné připomínky

Obrázek 3: Průběh společného psaní a recenze textu

Diskuse

Výsledky potvrzují, že volba nástroje ovlivňuje hlavně organizaci práce, nikoli samotný obsah textu. Týmy se sdíleným editorem uváděly méně konfliktů při slučování změn, ale častěji si stěžovaly na nejasné odpovědnosti za jednotlivé kapitoly. Doporučení Eca rozdělit práci na jasně vymezené části (Eco, 1997) tak zůstává aktuální i v digitálním prostředí.

Závěr

Práce ukázala, že společné psaní odborných textů je mezi studenty běžné a že sdílené online editory postupně nahrazují výměnu souborů e-mailem. Klíčem ke kvalitnímu textu ale zůstává dohoda o struktuře, odpovědnostech a jednotné citační praxi.

Seznam použité literatury

Eco, U. (1997). *Jak napsat diplomovou práci*. Votobia.

Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Portál.

Šanderová, J. (2005). *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Sociologické nakladatelství.